

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1. สภาพของปัญหา

ในปัจจุบันนี้สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ได้มีการรายงานข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ผู้เยาว์และเยาวชนในทางที่ไม่ดี โดยส่วนมากแล้วข่าวเหล่านี้เป็นข่าวเกี่ยวกับเด็ก ผู้เยาว์และเยาวชนที่ไปก่ออาชญากรรม เช่น ช่มชู้ ปล้น จี้ ฆ่า ซิงทรัพย์ รวมไปถึงกรณีรวมตัวเป็นกลุ่มและร่วมกันอุกฉกรห์นางสาวไปชมขึ้นหรือรวมโหมรุม นอกจากนี้ข่าวการยกพวกตีกันของนักศึกษาอาชีวะบางสถาบันจะก่อให้เกิดการเสียชีวิตและบาดเจ็บของนักศึกษาในกลุ่มนั้น แต่บางกรณีได้พลัดไปถูกบุคคลที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่สัญจรผ่านไปมา ซึ่งสาเหตุของการกระทำดังกล่าวเกิดจากเหตุผลเพียงว่าอยู่คนละสถาบันกัน พฤติกรรมดังกล่าวเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความก้าวร้าวรุนแรงจนเป็นที่หวาดกลัวและสร้างความสะท้อนขวัญในสังคม

เมื่อพฤติกรรมของเด็ก ผู้เยาว์และเยาวชนที่ก่อเหตุอย่างอุกฉกรห์เหล่านี้ปรากฏขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้บิดามารดา ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป เกิดความหวาดกลัวและไม่มั่นใจในความปลอดภัยทั้งของตนเองและบุตรหลานในขณะที่ต้องเดินทางออกจากบ้านไปเรียนหนังสือหรือไปทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยในปัจจุบันผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นตำรวจ พนักงานของรัฐ ผู้บริหารสถาบัน บิดามารดา ผู้ปกครอง ต่างก็หันมาให้ความสนใจเด็ก ผู้เยาว์และเยาวชนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น แต่เหมือนว่าเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวยังไม่ได้หายไปหรือลดน้อยลงแต่อย่างใด ยังคงปรากฏขึ้นเป็นประจำแม้ว่าจะมีการร่วมมือกันปราบปรามอย่างจริงจังจนทำให้ปัญหาสงบลงชั่วคราว หากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ได้ให้ความสนใจแล้ว พฤติกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าที่มาหรือสาเหตุของความรุนแรงก้าวร้าวดังกล่าวได้ก่อตัวเงียบๆ มาเป็นเวลานานแล้ว จากการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่สะสมและแสดงออกเมื่อบุตรผู้เยาว์โตขึ้น<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup>อารี พันธมณี, รู้ใจ รู้จัก ถอดรหัสลูกวัยรุ่น, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไยใหม่, 2547), น.4.

เมื่อปัญหาเด็ก ผู้เยาว์และเยาวชนกระทำความผิดก่อให้เกิดความยุ่งยากในวงการศึกษา ครอบครัวและสังคม ก่อนที่จะศึกษาปัญหาในทางกฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่าต้องเข้าใจความเป็นมาก่อน โดยเริ่มจากเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรผู้เยาว์ในทางจิตวิทยา เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาและหามาตรการมาใช้ในการแก้ไขได้อย่างดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับในทางจิตวิทยาภายในครอบครัวแล้วพบว่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุตรผู้เยาว์ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการนิยมใช้ความรุนแรง ปัญหา นักเรียน นักเลง ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ฯลฯ ล้วนมาจากการพื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัวและรากฐานของสังคมที่กำลังย่ำแย่กันอยู่ทุกวันนี้<sup>2</sup>

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้บุตรผู้เยาว์ก่อเหตุความรุนแรง<sup>3</sup> คือ

1. บุตรผู้เยาว์ได้รับความเครียดมาจากที่บ้าน

2. บุตรผู้เยาว์เห็นตัวอย่างจากผู้ปกครองและสังคมรอบข้าง เช่น เห็นบิดามารดาทะเลาะกัน การไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่จากครอบครัว เห็นข่าวการฆาตกรรมและความรุนแรงที่แผ่มาในรูปของความบันเทิงตามสื่อต่างๆ เช่น การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมสโคมพิวเตอร์ แชต (Chat) หรืออ่านข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ที่แม้จะมีประโยชน์แต่ก็มีโทษเช่นกันเพราะหากบิดามารดาไม่ได้ให้ความสนใจในการควบคุมการรับรู้สื่อเหล่านี้ของบุตรผู้เยาว์ อาจทำให้เกิดการเลียนแบบขึ้นเพื่อต้องการเรียกร้องความสนใจหรือเพื่อต้องการระบายออกเพราะความเก็บกดที่พกพามาจากที่บ้าน

ผู้เขียนจึงเห็นว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ที่ขาดความพอดี ไม่ว่าจะบิดามารดาจะเข้มงวดเกินไปหรือตามใจเกินไปมีส่วนทำให้บุตรผู้เยาว์กระทำความผิดได้มาก สำหรับบุตรผู้เยาว์ที่มาจากรอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไปหรืออยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยตลอดเวลา อาจทำให้บุตรถวิลอำนาจจากบิดามารดาจนไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเองและไม่สามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการหรือไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเองจนส่งผลให้เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าที่จะตัดสินใจเพราะกลัวความผิดพลาดกลัวการถูกลงโทษ

---

<sup>2</sup> ลิทธิศักดิ์ วนะชกิจ, "ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีรุนแรงของเด็กและเยาวชน: ศึกษากรณีเด็กและเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดสงขลา." ตุลพาณ, ปีที่ 49, เล่มที่ 3, น.109-134 (กันยายน-ธันวาคม 2545).

<sup>3</sup> สุวัฒน์ ชัยปัจชา, "5 วิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในวัยรุ่น," ชีวิตจิต, ปีที่ 5 ฉบับที่ 117, น.34 (สิงหาคม 2546).

กลายเป็นคนที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง อยู่ลำพังไม่ได้เพราะไม่เคยทำอะไรด้วยตัวเองมาก่อน จึงทำให้  
 ง่ายต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือประพฤติดัดได้ ในกรณีที่ร้ายแรงกว่านั้น คือ อาจมีความ  
 กดดันจนส่งผลให้มีอาการทางจิตหรือทางประสาทได้ แต่ถ้าหากว่าบุตรผู้เยาว์ไม่ยอมรับอำนาจ  
 ของบิดามารดาแล้ว บุตรผู้เยาว์อาจต่อสู้กับอำนาจนั้นโดยตรงโดยจะมีพฤติกรรมโต้เถียงบิดา  
 มารดาอย่างไม่ลดละด้วยวาจาหยาบคาย หนีออกจากบ้านหรืออาจเก็บกดไว้ในใจ เมื่อโตขึ้น  
 อาจจะเป็นคนต่อต้านระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของสังคม ในทางกลับกัน  
 บุตรผู้เยาว์ที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูด้วยการตามใจ เป็นบุตรคนเล็กหรือมาจาก  
 ครอบครัวที่มีฐานะที่ได้รับการเอาใจหรือปกป้องมากเกินไป อยากได้อะไรก็ต้องได้ทุกอย่างดังใจ  
 ไม่ได้รับการสั่งสอนเรื่องความถูกต้อง ทำให้บุตรผู้เยาว์ขาดเหตุผล ขาดความอดทน แก้ปัญหาเองไม่  
 เป็น ไม่รู้ว่สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เมื่อโตขึ้นบุตรผู้เยาว์เหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทำผิดได้ง่าย ขาด  
 ความอดทน ไม่สามารถแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับปัญหาใดๆ ได้ ดังนั้น โอกาสที่จะตัดสินใจกระทำผิด  
 หรือผิดพลาดจึงมีมาก

จากการค้นคว้าต่อไปของผู้เขียนพบว่า เหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่เพียงแต่  
 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดในประเทศไทยเท่านั้น แต่ในต่างประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา  
 เหตุการณ์รุนแรงได้เกิดขึ้นเช่นกัน<sup>4</sup> โดยเป็นเรื่องบุตรชายอายุ 8 ปีพกปืนเข้าเคย์แคร์หรือศูนย์เด็ก  
 เล็ก พอครูเผลอ ก็นำปืนออกมาเล่นจนปืนลั่นใส่เพื่อนหญิงในห้องอายุ 7 ปีได้รับบาดเจ็บที่แขน  
 ขาวดังกล่าวสร้างความตกใจให้กับบิดามารดาทั้งหลายเป็นอย่างมากเพราะบุตรผู้เยาว์อายุน้อย  
 โดยคดีนี้ ศาลตัดสินให้บิดาผู้ครอบครองปืนมีความผิดฐานวางอาวุธปืนไว้ในตำแหน่งที่บุตร  
 สามารถหยิบถึงได้ เมื่อคดีนี้มีการสอบสวนจึงพบข้อมูลเกาๆว่าบิดาเคยต้องโทษฐานมีอาวุธ  
 จำนวนมากไว้ในบ้าน เป็นสิ่งที่ล่อแหลมมากที่บุตรผู้เยาว์อาจหยิบเอามาเล่นและทำร้ายผู้อื่น  
 ดังนั้น บิดามารดาควรปลูกฝังและสร้างความเข้าใจให้บุตรผู้เยาว์เกี่ยวกับปืนว่าเป็นอาวุธที่อาจทำ  
 ร้ายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ หรือถึงขั้นเสียชีวิตได้ บิดามารดาควรสอนระเบียบและข้อควรรู้เกี่ยวกับ  
 ปืนว่าไม่ควรเข้าไปใกล้หรือสัมผัสแต่ควรแจ้งให้ผู้ใหญ่ที่ไว้วางใจทราบทันทีเมื่อพบปืนวางอยู่  
 นอกจากนี้ บิดามารดาควรสอนให้บุตรผู้เยาว์รู้จักกับความแตกต่างของปืนจริงและปืนของเล่น  
 เนื่องจากบุตรผู้เยาว์โดยเฉพาะที่มีอายุต่ำกว่า 8 ปียังไม่สามารถแบ่งแยกระหว่างปืนจริงและปืน  
 ปลอมออกจากกันได้ชัดเจน รวมทั้งยังไม่อาจเข้าใจถึงอันตรายของสิ่งเหล่านี้อย่างแท้จริง เนื่องจาก

<sup>4</sup> Media Mom, “ลูกน้อยทำปืนลั่นพ่อถูกจับ,” ลิต้าแฟมิลี่, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3, น.8 (มีนาคม 2549).

บุตรผู้เยาว์อาจสับสนเกี่ยวกับภาพที่เห็นจากละครหรือภาพยนตร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่แท้จริง บิดามารดาจึงต้องชี้ให้บุตรเห็นอันตรายที่แท้จริงของอาวุธปืนจากสื่ออื่นๆ เช่น รายการข่าวหรือข่าวในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น<sup>5</sup>

หลังจากศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรในทางจิตวิทยาและตัวอย่างกรณีศึกษาในต่างประเทศแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีอิทธิพลค่อนข้างมากต่อความประพฤติของบุตรและกระทำความผิดของบุตร จากการที่เหตุการณ์รุนแรงในประเทศไทยเริ่มเพิ่มความรุนแรงขึ้นเป็นทวีคูณไม่แตกต่างจากความรุนแรงในต่างประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องอายุของบุตรผู้เยาว์ที่ก่อเหตุจะมีอายุน้อยลงแต่วิธีเลือกปฏิบัติกลับมีอัตราความรุนแรงเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากสังคมไทยและสังคมโลกเคลื่อนที่เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญที่ส่งผลทำให้โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ยิ่งในอนาคตอันใกล้การเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและสังคมจะรวดเร็วและรุนแรงมากกว่าเดิม บิดามารดาจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ครอบครัวของตนอยู่ให้รอดในสังคมยุคใหม่<sup>6</sup>

การที่ความเสียหายเกิดจากการกระทำของบุตรผู้เยาว์มีจำนวนมากขึ้นจนเป็นข่าวเกิดขึ้นตามสื่อต่างๆ ค่อนข้างบ่อยและทุกครั้งมักจะมีคำถามจากคนในสังคมว่า บิดามารดาจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ทั้งที่ในปัจจุบันบิดามารดาเองก็ต้องขวนขวายหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาไปอบรมสั่งสอนบุตรอย่างใกล้ชิด

ในส่วนของการมาตรการทางกฎหมายอาญา เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2546 ซึ่งในเนื้อหาของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546<sup>7</sup> ได้แบ่งแยกให้ผู้ปกครอง<sup>8</sup> มีภาระหน้าที่ใน

<sup>5</sup> เพิ่งอ้าง, น. 14.

<sup>6</sup> อนุช อาภาภิรม, “ครอบครัวในโลกที่เปลี่ยนแปลง”, *teen&family*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 121, น. 119 (เมษายน 2549).

<sup>7</sup> วรวิทย์ ฤทธิพิศ, “สาระสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองเด็ก,” *ดูหลาน*, ปีที่ 51 ฉบับที่ 1, น. 97 (มกราคม-เมษายน 2547).

<sup>8</sup> คำว่า ผู้ปกครอง นี้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ให้นิยามว่า ผู้ปกครอง หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ผู้ปกครอง สวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะ เลี้ยงดูอย่างบุตร

การปฏิบัติต่อเด็กหรือไม่กระทำการต่อเด็ก ต้องอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น รวมทั้งต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ยังได้บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ห้ามผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(3) บังคับ ชูเซ็น ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด

หากผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 26 ตามที่กล่าวมาข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 78 )<sup>9</sup> เท่ากับว่าบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังกล่าวมาข้างต้นนั้น นอกจากจะเป็นการห้ามทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ นายจ้างแล้ว ยังหมายรวมถึงห้ามบิดามารดา ผู้ปกครอง กระทำการดังกล่าวด้วย ดังนั้น หากบิดามารดากระทำการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก ส่งเสริมยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด ย่อมมีความผิดและมีโทษทางตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทต่อไป

ผู้เขียนเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ถือว่าเป็นกฎหมายใหม่ที่ส่งผลให้บิดามารดาและผู้ปกครองต้องรับผิดชอบใส่ใจบุตรผู้เยาว์มากขึ้น และมีการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน ตามที่เห็นข่าวในกรณีที่เกี่ยวข้องรวมตัวเป็นแก๊งชิงกวนเมืองใช้อาวุธทำร้ายร่างกายตำรวจ ซึ่งศาลได้ตัดสินลงโทษจำคุกบิดามารดาและผู้ปกครองในความผิดฐานที่ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการสร้างกระแสให้บิดามารดาและผู้ปกครองหันมาสนใจบุตรผู้เยาว์มากยิ่งขึ้น ทั้งในการป้องกันมิให้บุตรผู้เยาว์ต้องตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิดและในการป้องกันมิให้บุตรผู้เยาว์ไปกระทำความผิดเสียเอง เมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมา ซึ่งนับเป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาว่า หากผู้เสียหายนำคดีไปฟ้องต่อศาลจะได้รับการเยียวยาอย่างน้อยเพียงใด

<sup>9</sup> มาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก บัญญัติว่า “ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนของมาตรการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายและในกรอบของคำพิพากษากฎีกา จะช่วยในการแก้ไขปัญหาลังคมได้หรือไม่ ควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

เมื่อผู้เขียนได้พิจารณาถึงความรับผิดชอบของบิดามารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย พบว่า มีหลักกฎหมายละเมิดที่อาจนำมาปรับกับปัญหาความรับผิดชอบของบิดามารดาได้ 3 หลักใหญ่ๆ คือ

1. หลักความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบิดามารดาเนื่องจากการกระทำของตนเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420
2. หลักความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการกระทำของบุตรผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 429
3. หลักความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการกระทำของบุตรผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 430

หลักกฎหมายทั้ง 3 มาตราดังกล่าวจะนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน โดยบทบัญญัติมาตรา 420 อันเป็นหลักละเมิดทั่วไปมักจะนำมาปรับใช้กับกรณีที่บิดามารดากระทำผิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการดูแลทำให้บุตรผู้เยาว์ก่อความเสียหายต่อบุคคลอื่น ส่วนบทบัญญัติมาตรา 429 และ 430 เป็นหลักกฎหมายเฉพาะที่นำมาปรับใช้กรณีที่บิดามารดาต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้เยาว์แม้ว่าบิดามารดาจะไม่ได้กระทำความผิด กล่าวคือ หลักความรับผิดชอบเพื่อการกระทำของบุคคลอื่น ( Vicarious Liability ) แต่ระหว่างมาตรา 429 และมาตรา 430 จะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายมีหน้าที่ดูแลบุตรผู้เยาว์หรือเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ได้ดูแลผู้เยาว์อยู่ขณะบุตรทำละเมิด

เมื่อได้ศึกษาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายในเรื่องนี้มี 2 ประการ คือ

ประการแรก ในเรื่องบทบัญญัติของกฎหมายที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันหรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่านับตั้งแต่มีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468 และใช้บังคับมาจนถึงในปัจจุบัน คือ ปี พ.ศ. 2549 เป็นเวลากว่า 80 ปีแล้ว สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนมีผลต่อสถาบันครอบครัวและพฤติกรรมของบุคคลในสังคมดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้เกิดกรณีศึกษาใหม่ๆ ที่น่าสนใจมากมายเกี่ยวกับการปรับใช้กฎหมาย ดังนั้น

บทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่จึงอาจไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเช่นในปัจจุบัน

ประการที่สอง ในเรื่องการใช้และตีความกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องความรับผิดของบิดามารดาที่ต้องร่วมรับผิดกับบุตรต่อบุคคลภายนอกนั้น ศาลฎีกาได้ใช้และตีความในประเด็นดังกล่าวมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการตัดสินเป็นจำนวนไม่น้อย ทำให้เห็นทิศทางของศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ด้วยความเคารพอย่างสูงต่อศาลฎีกา ผู้เขียนเห็นว่ามีคำพิพากษาศาลฎีกาบางเรื่องอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายละเมิดที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายเท่าที่ควร เนื่องจากบางกรณีบุตรผู้เยาว์ก่อความเสียหายขึ้นโดยมิได้เป็นการกระทำละเมิด แต่บิดามารดาหรือผู้มีหน้าที่ดูแลไม่ต้องรับผิดเป็นส่วนตัว (ตามมาตรา 420) บางกรณีบุตรผู้เยาว์กระทำละเมิดเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย แต่บิดามารดาหรือผู้มีหน้าที่ดูแลพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังในการดูแลบุตรผู้เยาว์เป็นอย่างดีแล้ว บุตรผู้เยาว์จึงต้องรับผิดเพียงลำพัง บุตรผู้เยาว์ไม่มีทรัพย์สินเพื่อมาชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายได้ (ตามมาตรา 429 และมาตรา 430) กรณีดังที่กล่าวมานี้ ผู้เสียหายต้องรับบาปเคราะห์ การละเลยเจตนารมณ์ของกฎหมายเช่นนี้อาจทำให้ประสิทธิภาพของกฎหมายลดลงไปได้ ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรวมทั้งใช้และตีความกฎหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาความรับผิดของบิดามารดาตามกฎหมายลักษณะละเมิดแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า ความรับผิดของบิดามารดาในการกระทำละเมิดของบุตรผู้เยาว์ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั้ง 3 รูปแบบตามมาตรา 420 มาตรา 429 และมาตรา 430 นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ทั้งในเรื่องมาตรการทางกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติของศาลในเรื่องความสอดคล้องกับสภาพสังคมและสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น บิดามารดาควรจะมีคามรับผิดแค่ไหนเพียงใดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพบว่าการเลี้ยงดูของบิดามารดามีผลต่อความประพฤติของบุตร นอกจากนี้บุคคลที่ต้องรับผิดในฐานะบิดาจะหมายรวมถึงบิดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา กล่าวคือเป็น บิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยหรือไม่ เพราะในสภาพสังคมปัจจุบันชายและหญิงมักจะอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส อีกทั้งเมื่อเร็วๆ นี้ในหลายประเทศได้มีการตีความกฎหมายให้ความรับผิดของบิดามารดาเป็นความรับผิดที่เคร่งครัดมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาว่าความรับผิดของบิดามารดาตามกฎหมายลักษณะละเมิดของไทยควรจะเป็นอย่างไรและเมื่อมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่

จะสามารถนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ฉบับดังกล่าวเข้ามาใช้ในการตีความประกอบกันได้หรือไม่

## 2. ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่าความรับผิดชอบ บิดามารดาตามมาตรา 420 มาตรา 429 และมาตรา 430 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของประเทศไทยมีหลักเกณฑ์อย่างไร อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดหรือทฤษฎีใด ปัจจุบันมีวิธีปฏิบัติ ตามกฎหมายอย่างไร สอดคล้องกับแนวความคิดในทางทฤษฎีหรือไม่ รวมไปถึงการนำ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาปรับใช้กับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่อง ดังกล่าวเพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆที่ผู้เยาว์ทำละเมิดในปัจจุบัน โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ กฎหมายในต่างประเทศทั้งในระบบซีวิลลอว์และระบบคอมมอนลอว์ เพื่อหาทางแก้ไขกฎหมาย ของไทยให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

แต่ข้อจำกัดของการศึกษาในเรื่องนี้ คือ ในเรื่องการเข้าถึงคำพิพากษาของศาลซึ่ง ทำได้ยาก ข้อเท็จจริงส่วนใหญ่จึงจำกัดเฉพาะประเด็นที่อุทธรณ์และฎีกาขึ้นสู่ศาลฎีกาเท่านั้น บาง คดีเมื่อไม่ได้อุทธรณ์ฎีกาก็ไม่สามารถศึกษาได้ จึงทำให้ขาดกรณีศึกษาที่น่าสนใจอีกมาก และ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง คือ กฎหมายต่างประเทศที่ผู้เขียนสามารถศึกษาได้จากตำราและเอกสาร ที่เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

## 3. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษากระทำโดยอาศัยการค้นคว้าวิจัยเอกสาร ( Documentary Research ) ตำราทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติ ตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาล ร่างรายงานการประชุมและแนวความคิด ของนักกฎหมายตั้งแต่ในอดีตจนถึงในปัจจุบัน รวมทั้งตำราทางด้านอื่นๆ เช่น จิตวิทยาและสังคม วิทยา โดยได้ทำการรวบรวมและนำมาวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบ บิดามารดาในการกระทำของบุตรผู้เยาว์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

#### 4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ผลจากการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องหลักความรับผิดชอบของบิดามารดาที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ก่อขึ้นโดยบุตรผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยและเกิดความคิดที่เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบของบิดามารดาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีผลต่อการตีความความรับผิดชอบของบิดามารดาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์